

PRITARTA
Vilniaus miesto savivaldybės
administracijos Ikimokyklinio
ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. birželio 16 d.
įsakymu Nr. A15-1245/25

PATVIRTINTA
Vilniaus darželio-mokyklos „Saulutė“
direktoriaus
2025 m. liepos 7 d.
įsakymu Nr. 96

VILNIAUS DARŽELIO-MOKYKLOS „SAULUTĖ“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „SAULUTĖ DELNUOSE“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Vilniaus darželyje-mokykloje „Saulutė“ (toliau – Mokykla) vadovaujamosi Ikimokyklinio ugdymo programos gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, pateiktu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus, juo grindžiamas visas Ikimokyklinio ugdymo programos „Saulutė delnuose“ (toliau - Programa) turinys. Ikimokyklinio ugdymo programa „Saulutė delnuose“ skirta vaikams nuo 1,5 iki 6 metų.

Mokykloje vaikystė vertintina, kaip nepakartojama žmogaus gyvenimo vertybė, o kiekvienas vaikas, kaip bręstanti asmenybė, unikalus, turintis savo individualius ir socialinius poreikius. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Mokytojas

pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtynes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikai turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas. Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis. Vaikų grupėje vyrauja nuomonių ir raiškos įvairovė, vaikai mokosi girdėti vienas kitą, skatinama mokymosi vieniems iš kitų kultūra.

Mokykloje ugdymosi procesas organizuojamas remiantis sociokultūrine teorija (Lev Vygotsky). Ši teorija pabrėžia, kad žaidimas yra svarbiausias vaiko raidos ir ugdymosi šaltinis bei būdas. Taip pat akcentuojama kalbos svarba vaiko raidai ir tai, kad socialinė sąveika yra pagrindas aukštesniųjų psichikos funkcijų formavimuisi. Mokykla pasirinko šią teorinę prieigą, nes ji atliepia mokyklos požiūrį į vaiko raidą, žaidimą, socialines sąveikas.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

Vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

Vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;

Saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

Lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;

Lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms Mokykloje ir už jos ribų;

Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

Kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Vaikų poreikiai

Mokykla sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

Žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;

Saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

Draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

Komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

Pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

Kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti **unikalius kiekvieno vaiko poreikius**, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Mokyklą lankančių vaikų tėvų poreikiai susiję su vaiko ugdymu, bet jie nevienodi. Vieniems tėvams aktualu, kad vaikas būtų kokybiškai ugdomas, kad būtų plėtojami jo gabumai ir talentai, kiti tėvai iš mokyklos labiau tikisi meilės vaikui ir geros vaiko savijautos, dar kiti tikisi pagalbos įveikiant vaiko socialines ir pažinimo problemas.

Tėvams svarbu, kad vaikas mokykloje būtų laukiamas, mylimas, jaustųsi saugiai, galėtų prasmingai praleisti laiką, išmoktų bendrauti, sugyventi su kitais, įgytų savarankiškumo, kultūrinių – higieninių įgūdžių, kad būtų sudarytos visapusiško ugdymo(si) sąlygos.

Tėvai pageidauja skirtingų kultūrų puoselėjimo mokykloje, akcentuoja daugiakalbystę, valstybinės kalbos svarbą. Dauguma tėvų nori, kad vaikas, atsižvelgiant į jo gebėjimus, būtų intensyviai ugdomas ir rengiamas pradinei mokyklai.

Tėvai nori žinoti, kaip vyksta ugdymas ir jame dalyvauti. Jiems svarbu, kad vaikas nesirgtų, sveikai maitintųsi, jaustųsi saugiai. Yra tėvų, kurie pageidauja, kad vaikas būtų ugdomas papildomai dailės, šokio, vokalo, sporto, lietuvių ir anglų kalbų būreliuose.

Tėvai auginantys specialiųjų poreikių vaikus, pageidauja individualaus jų ugdymo, specialistų pagalbos.

Mokyklos veiklos paskirtis — padėti šeimai ugdyti vaiką, atliepti jos poreikius ir lūkesčius, teikti šiuolaikišką kokybišką ugdymą, saugoti ir stiprinti vaikų sveikatą.

Mokykla siekia glaudžiai bendradarbiauti su šeima, skatinti tėvų dalyvavimą įstaigos veikloje, siekia pažinti ugdytinių šeimų organizuojant susirinkimus, bendrus renginius, šventes ir kt., domisi vaiką supančia emocine, socialine ir kultūrine aplinka (atliekamos apklausos, užtikrinant informacijos konfidencialumą). Tėvų ir mokytojų bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas pasitikėjimu, abipuse pagarba, dėmesiu.

Mokyklos bendruomenė siekia darnaus perėjimo nuo ugdymosi šeimoje prie ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo.

Regiono ypatumai. Mokyklos savitumas

Vilniuje – Lietuvos sostinėje, didžiausiame ir gražiausiame mieste šalyje, ramiam ir vaizdžiam Žvėryno rajono kampelyje, miško apsuptyje, prie tvenkinio, geografiškai patogioje vietoje, yra įsikūrusi mūsų Mokykla. Iš Mokyklos patogų lankyti tvenkinį, Vingio parką, Neries upę kur vaikai gali tyrinėti, stebėti ir grožėtis augalija, juose gyvenančiais paukščiais. Netoliese esantis Planetariumas, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka leidžia praturtinti vaikų ugdymą patirtinėmis edukacinėmis veiklomis. Dažniausiai vaikų lankomos vietos Gedimino pilis ir pilies bokštas, Katedros aikštė, čia vaikai gali pažinti savo šalies praeitį, jos vystymosi raidą. Pažintinės išvykos į Vilniaus oro uostą, Geležinkelį ir Žaislų muziejus organizuojamos bendradarbiaujant su vietos institucijomis, praturtina kasdienį ugdymosi procesą naujomis galimybėmis bei patirtimis, sudaro sąlygas vaikams pažinti pasaulį per asmeninę patirtį. Mokykloje siekiama ugdyti vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir meninį suvokimą, dalyvaujant įvairiose kultūrinėse veiklose/edukacijose Vilniaus Senajame teatre, Vilniaus teatre „Lėlė“.

Mūsų Mokykla šiuolaikiška, besivadovaujanti demokratijos, tautiškumo, humanizmo principais, saugi, dinamiška, skatinanti žinių poreikį, atvira kaitai, geranoriškai priimanti kiekvieną vaiką, suteikianti emocinį, fizinį ir psichologinį komfortą, kuriame sudaromos geros sąlygos jo gebėjimų, polinkių ir individualybės plėtotei.

Mokyklos bendruomenė didžiuojasi savo vėliava, himnu, logotipu. Pirmą kartą Mokyklos kiemelyje ant stiebo vėliava suplevėsavo 2016 m. rugsėjo 1-ąją dieną. Mokyklos himnas nuoširdžiai ir linksmi giedamas per vykstančias šventes bei renginius. Mūsų logotipas unikalus – Mokyklos veiklą, prioritetus ir pavadinimą „Saulutė“ atspindintis ženklas. Jį matome prie pagrindinio įėjimo, taip pat ant įvairių mūsų Mokyklos dokumentų ir internetinio tinklalapio www.saulute.vilnius.lm.lt puslapyje.

Mokykloje dirba kūrybingai bei draugiškai nusiteikusios, ilgametę darbo patirtį su ikimokyklinio amžiaus vaikais turinčios mokytojos, kurios nuolat kelia kvalifikaciją, gilina pedagogines, psichologines žinias ir gebėjimus, darbo su informacinėmis technologijomis įgūdžius.

Mokykloje sudaromos lopšelio grupės 1,5 – 3 metų, darželio grupės 3 – 5-6 metų, priešmokyklinio ugdymo grupės 5 – 7 m. vaikams, keturios pradinės klasės.

Mokykloje ugdomoji veikla vykdoma pagal Ikimokyklinio ugdymo programą ir Bendrąją priešmokyklinio ugdymo programą¹ (2022 m.), patvirtintą Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos. Į vaikų ugdymą integruojamos Gyvenimo įgūdžių ugdymo², Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos (ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas)³ programos; Tarptautinė programa „Zipio draugai“⁴ (5-7 metų amžiaus vaikų grupėse) bei socialinių emocinių įgūdžių ugdymo programa „Kimochis“⁵ (3-5 metų amžiaus vaikų grupėse).

Mokykla skirta tautinių mažumų vaikams ugdytis gimtąja – lenkų ir rusų kalba. Mokykloje vaikai turi galimybę mokytis ir gimtosios kalbos, ir lietuvių valstybinės kalbos. Mokykloje veikloms, kada tikslingai mokoma(si) lietuvių kalbos, numatytos 5 valandos per savaitę. Lietuvių kalba integruota į vaiko ugdymą, įtraukiančias, motyvuojančias veiklas – vaikas tyrinėja, žaidžia, juda, kuria, dainuoja, skaičiuoja, grupuoja, bendrauja, išmoksta naujų žodžių su lietuvių kalbos mokytoju.

Mokykloje įgyvendinamas projektas „Mažais žingsneliais lietuvių kalbos link“. Projektu siekiama kelti Mokyklos prestižą, stiprinant vaikų lietuvių kalbos mokymosi motyvaciją atsižvelgiant į tautinių mažumų mokyklų ypatumus, įtraukiant visą Mokyklos bendruomenę. Ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo programą vykdomas mokytojas inicijuoja ugdomąją veiklą lietuvių kalba kiekvieną penktadienį ir taiko vaikų kalbinio ugdymo metodus ir priemones: veiklos su garso ir vaizdo įrašais, pasakojimai ir improvizacijos, veiklos su eiliuotais tekstais, muzikinės veiklos, žaidimai, interaktyvios mokomosios priemonės internete, įvairios kalbų mokymosi programėlės internetu, lankymasis įvairiuose edukaciniuose renginiuose. Veiklos vyksta grupėse, bendrose Mokyklos ir netradicinėse erdvėse, gali vykti ir už Mokyklos ribų (teatre „Lėlė“, geležinkelių muziejuje, tėvų darbovietėse ir t.t.).

Jaukioje ir komfortiškoje aplinkoje vaikams sudarytos sąlygos aktyviai dalyvauti pažintinėje ir kūrybinėje veikloje. Kiekvienoje grupėje yra kompiuteris, interaktyvi Smart

¹<https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/svietimas-priesmokyklinis-ugdymas/priesmokyklinio-ugdymo-programa/>

²http://www.ukvm.lt/bylos/el_biblioteka/Ikimokyklinio_ugdymo_padejejas/Vaiku_gyvenimo_igudziu_%20ugdym_SMSM.pdf

³https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/svietimas/ugdymo-programos/vidurinis-ugdymas/222_0603_PERZIURAI.pdf

⁴<https://www.vaikolabui.lt/zipio-draugai/>

⁵<https://www.kimochis.com/>

lenta. Ugdomųjų veiklų metu ikimokyklinukai nuo 5 metų amžiaus, kartą per mėnesį mokosi naudotis planšetėmis. Grupės nuolat papildomos žaislais ir ugdymo priemonėmis. Įrengtos muzikos ir sporto salės, lietuvių ir anglų kalbos, logopedo, psichologo kabinetai, dirba biblioteka, dailės studija. Sutvarkyta teritorija lauke, įrengtos sporto, žaidimų, futbolo, krepšinio aikštelės. Ugdytiniai, keliaudami po teritoriją, turi galimybę stebėti, tyrinėti, pažinti gamtą, susipažinti su įvairių rūšių gėlėmis, žolynais, medžiais. Teritoriją dažnai aplanko voveraitės, ežiai, daug žiemojančių ir parskrendančių paukščių, vabzdžių.

Mokykla yra vienintelė Žvėryno rajone, kurioje ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymas vykdomas tautinių mažumų kalba. Mokykloje vaikams organizuojamos pramogos, viktorinos, sporto šventės, šventiniai koncertai, rytmečiai, vakaronės su tėvais, ruošiami ir įgyvendinami mokytojų parengti projektai, kuriais stengiamės stiprinti vaiko ryšį su savo tauta, jos kultūra ir kalba. Ugdomoji veikla vyksta ne tik Mokyklos aplinkoje, vaikams organizuojamos įvairios pažintinės išvykos po miestą, edukacinės veiklos muziejuose, apsilankymas teatruose.

Mokykla išsiskiria iš kitų mokyklų išskirtiniais ir ilgalaikiais ryšiais su vaiko šeima. Tėvai visada laukiami Mokykloje, įtraukiami į Mokyklos ugdomąją veiklą, dalyvauja renginiuose, projektuose, šventėse, išvykose, ekskursijose, talkose. Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas – sėkmingo vaiko ugdymo(si) sąlyga.

Mokykloje platus neformalaus ugdymo pasirinkimas vaikams. Tėvų pageidavimu ir mokytojų pastangomis Mokykloje veikia choreografijos, vokalo, dailės, futbolo, fechtavimo, Lego ir anglų kalbos būreliai.

Mokykloje sudarytos prielaidos tolesniam sėkmingam vaikų ugdymui(si). Vaikai darniai pereina nuo ugdymo(si) ikimokyklinėje grupėje prie ugdymo(si) priešmokyklinėje grupėje. Ugdymo tęstinumas sudaro sąlygas (vaikus pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas ugdo tie patys mokytojai, vaikai lieka pažįstamoje ir saugioje Mokyklos aplinkoje) vaikų ugdymui(si) ir adaptacijai priešmokyklinėje grupėje.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Mokyklos programa grindžiama ikimokyklinio ugdymo principais:

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė

rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o **žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;**

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę. Ieškoma poveikio priemonių, atitinkančių vaiko unikalumą, siekiant išvengti niveliacijos, atsižvelgiama į vaiko individualius ypatumus;

Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvaisto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu

besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų;

Humaniškumo principas. Vaiko vertingumo, jo pasirinkimo laisvės ir atsakomybės teigimas;

Tęstinumo principas. Ikimokyklinio ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo turiniu, vaikas darniai pereina nuo ugdymo(si) ikimokyklinėje grupėje prie ugdymosi priešmokyklinėje grupėje, o vėliau mokykloje. Programoje atsižvelgta į vaiko įgytą patirties ir gebėjimų lygmenį bei jo ugdymo(si) perspektyvą.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

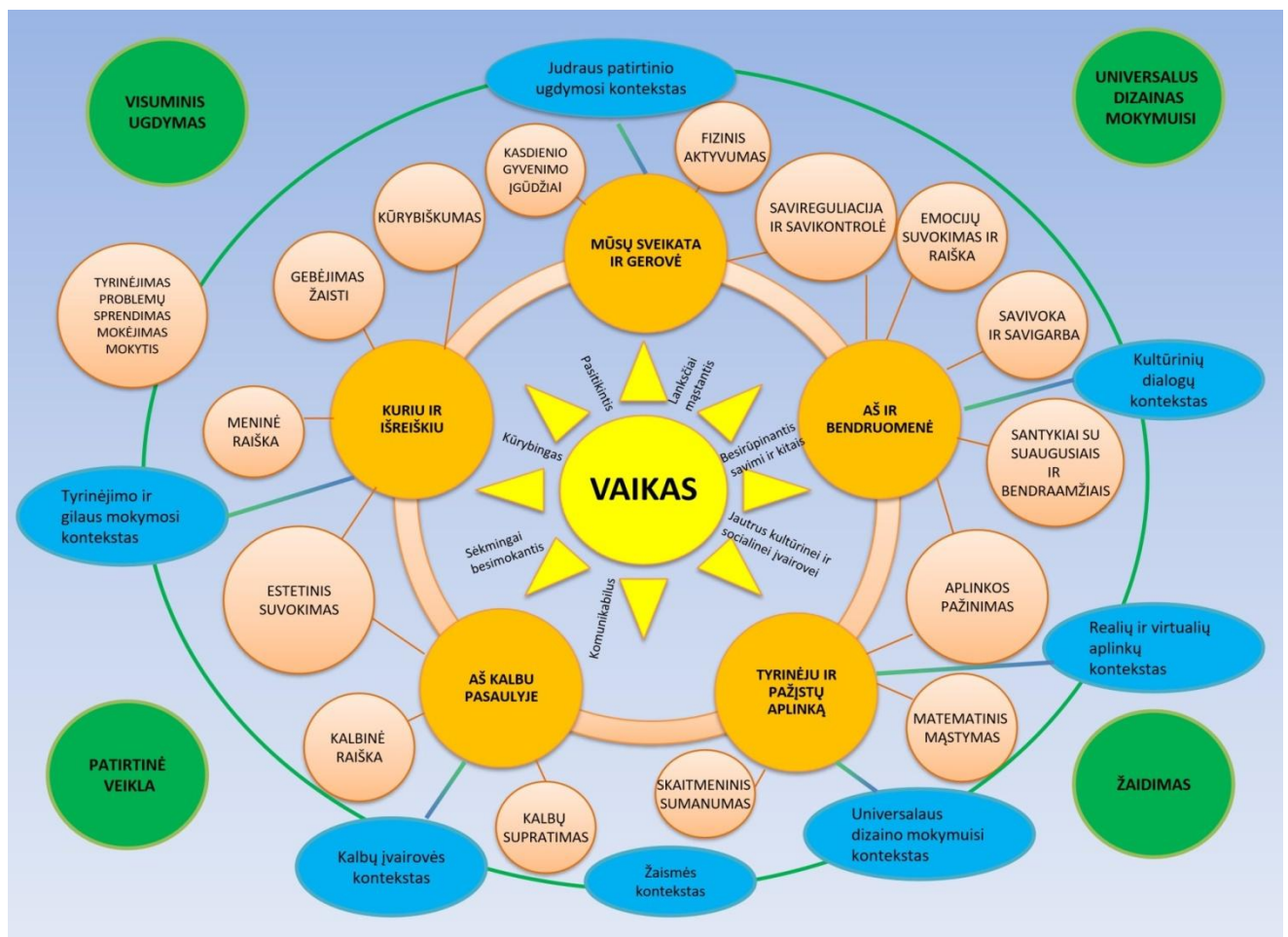
Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai:

- 1. Atpažinti** kiekvieno vaiko prigimtines galias bei ugdymo(si) poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;
- 2. Sudaryti** sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese, nepatiriant nesėkmių;
- 3. Organizuoti** ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant žaidimą, kaip pagrindinį ugdymosi metodą, ir kitą patirtinę veiklą;
- 4. Ugdyti** aktyvų, žingeidų, pasitikintį ir besirūpinantį savimi bei kitais, jautrų kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabilų, lanksčiai mąstantį, kūrybingą, sėkmingai besimokantį vaiką, kuriant saugius, įtraukius, lanksčius ir prieinamus ugdymosi kontekstus, skatinančius fizinių ir intelektualinių gebėjimų, pomėgių bei polinkių tyrinėjimą, pažinimą ir vystymą;
- 5. Kurti** aplinką, kuri skatina daugiakalbystę, gerbia vaiko tapatybę ir padeda integruotis į lietuviškai kalbančią bendruomenę;
- 6. Kurti ir plėtoti** pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, priešmokyklinio ugdymo mokytojais ir kitais švietimo pagalbos teikėjais.

Ugdymo(si) rezultatai

Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko unikalumą bei poreikius, užtikrinant lanksčias ugdymo(si) sąlygas, skatinamas vaiko galių auginimas ir padedama vaikams tapti pasitikintiems, besirūpinantiems savimi ir kitais, jautriems kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabiliems, lanksčiai mąstantiems, kūrybingiems, sėkmingai besimokantiems. Programoje numatytos penkios ugdymo(si) sritys: **Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Aš kalbų pasaulyje, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Kuriu ir išreiškiu.** Ugdymo(si) pasiekimai (žinios ir supratimas, gebėjimai, vertybinės nuostatos) suskirstyti į aštuoniolika pasiekimų sričių. Pasiekimų sričių visuma laiduoja optimalią visų vaiko potencinių galių ūgtį – tai mažesnius ar didesnius pasiekimų žingsnius. Be to, užtikrinamas darnus visų pasiekimų plėtojimas, nors skirtingų ugdymosi sričių poveikis atskirų pasiekimų ūgčiai skirtingas.

Mokyklos ugdymo(si) organizavimo modelis: galios, vaikų pasiekimų sritys, ugdymo sritys, kontekstai, IU pagrindas.

Ugdymo modelis sukuria lanksčią, visapusišką ugdymo aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali augti ir tobulėti pagal savo individualius poreikius, galias ir gebėjimus. Ugdymo(si) centre yra vaikas ir 7 jo plėtojamos galios. Kiekviena vaiko raidą skatinanti visuminio ugdymo(si) sritis yra pritaikyta stiprinti ir ugdyti tam tikras vaiko galias, kurios būtinos siekiant visapusiško asmenybės vystymosi, per konkrečius vaiko pasiekimus. Mokytojas siekdamas plėtoti vaiko galias kuria kontekstus, tiek grupėje, tiek lauke, tiek netradicinėje aplinkoje.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo programos ugdymo(si) turinys parengtas vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos Gairėmis (2023 m.), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu ir skirtas užtikrinti visuminį vaikų ugdymą(si), plėtojant vaikų pasiekimus aštuoniolikoje pasiekimų sričių bei apima šias vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis:

UGDYMO(SI) SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“	
Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	
Pasiekimų sritys. Fizinis aktyvumas, savivoka ir savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, emocijų suvokimas ir raiška, tyrinėjimas, problemų sprendimas, kūrybiškumas, žaidimas, mokėjimas mokytis.	
Fizinis aktyvumas	
Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Vaikas šliaužia, ropoja, keturpėsčiomis pralenda pro kliūtį, įsikibę atsistoja, atsitūpia,	Vaikas bėgioja, landžioja, šokinėja nuo paaukštinimo, nuo vienos kojos ant kitos, į tolį, į aukštį, laipioja kopėtėlėmis, važiuoja paspiriamomis priemonėmis, meta,

pasilenkia, pratinasi išlaikyti kūno pusiausvyrą ir tobulina savarankišką vaikščiojimą judesių nevaržančioje saugioje aplinkoje, įveikdamas kliūtis (ką nors peržengdami, peršokdami). Judėdamas laisvoje erdvėje, žaisdamas judriuosius žaidimus juda keisdamas kryptį. Lipa laiptais pristatomuoju žingsniu. Tikslingai siekia daikto, jį pačiumpa ir laiko saujoje, dviem pirštais – nykščiu ir smiliumi – suima smulkų daiktą, perima daiktą iš vienos rankos į kitą, deda vieną ant kito. Rankos judesius seka akimis. Pasuka riešą, apverčia plaštaką aukštyn, žemyn, paima daiktą iš viršaus apimdamas jį pirštais, uždeda, įdeda ir išima daiktą, atsuka detales, ploja rankomis. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.	gaudo, ridena, spiria kamuolį. Kelias sekundes pastovi ant vienos kojos, ritmiškai eina, bėgdamas keičia kryptį ir greitį neprarasdamas pusiausvyros, bėga į kalniuką, nuokalnėn, sustoja pagal signalą, laiptais lipa pakaitiniu žingsniu, juda įvairiomis kryptimis – pirmyn, atgal, į šonus, atbulomis, vingiuotai. Išbando įvairius ėjimo būdus - aukštai keldami kojas, pritūpę, pasistiebę, ant kulnų, pristatomu, kryžminiu, plačiu žingsniu. Tyrinėja, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoja, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. Lavina vikrumą, lankstumą, pusiausvyrą, koordinaciją, jėgą. Pratinasi judėti saugodamas save ir kitą. Žaisdamas mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti. Juda koordinuotai, orientuojasi erdvėje, gana tiksliai atlieka judesius plaštaka ir pirštais bei ranka. Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. Atsega ir užsega sagas, atitraukia ir užtraukia užtrauktuką, įpila vandens į piltuvėlį. Taisyklingai laiko ir valdo pieštuką ir žirkles. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius su smulkiais daiktais. Pastato aukštą statinį, išlaikantį pusiausvyrą. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai.
Sveika mityba	
Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Ragauja įvairaus skonio, kvapo ir konsistencijos maistą,	Plauna vaisius, daržoves. Įvardija sveikų ir ribotinų maisto produktų pavyzdžių. Aiškinasi, kodėl svarbu

skirtingais būdais paruoštas daržoves, vaisius. Siekia savarankiškai valgyti, gerti iš puodelio, pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Kartu su suaugusiuoju ruošia maistą – trupina, mirko, laužo. Žiūrinėja paveikslėlius, žaidžia kortelėmis, varto knygeles su maisto produktais, nuolat ragaudamas, girdėdamas maisto produktų pavadinimus kaupia turtina žodyną. Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti, su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą.	valgyti įvairų, sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo, iš maisto produktų muliažų ar kortelių sudėlioja meniu. Žaidžia vaidmeninius žaidimus – plauna, pjausto, sveria, maišo, plaka, verda, ragauja maisto produktus, pavadina, apibūdina, kuria patiekalų receptus. Susipažįsta su įvairiais skoniais, vertina – skanu, neskanu, pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Aiškinasi apie vandens naudą, stengiasi dažnai atsigerti, įvairiais ženklais žymisi kiek išgėrė. Sužino, kodėl negalima valgyti neskaniai, įtartinai kvepiančio, kito žmogaus nebaigto valgyti, gyvūno aplaižyto maisto. Mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgį nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą, jį skanaujant, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant. Mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekdamas estetinio išpūdzio, tinkamai naudojasi stalo įrankiais. Klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų apie tai, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti, mokosi gerbti maistą užauginusių žmonių triūsą.
Mano dienos ritmas	
Vertybinė nuostata. Žino savo dienos ritmą, atpažįsta kūno ženklus, rodančius, kad kūnui reikalingas poilsis.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Vaikas mokytojo padedamas, ugdomi dienos ritmo (aktyvumo ir poilsio derinimo) pajautą, mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienos tvarkę, stebėti ir pasitikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks, tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą,	Vaikas pats sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais, sudėlioja dienų su ypatingais įvykiais (švenčių, išvykų dienos), keičiančiais įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Ryte paveikslėliais pažymi, ką šiandien ketina veikti, o vakare reflektuoja, ar pavyko tai įgyvendinti. Tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdamas paveikslėliais, aptardamas kaitos priežastis. Padedamas mokytojo, susikuria ritualus prieš einant miegoti. Mokytojo padedamas, mokosi atpažinti ženklus, kurie

paveikslėliais dėliodamas savo veiklų eilę ir žymėdamas, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla.	rodo, kad aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio (bėgiodamas, šokinėdamas pavargo, kvėpuoja atvira burna, smarkiai plaka širdis), kada nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo (sunku ramiai išsėdėti, sutelkti dėmesį į veiklą). Iš skaitomų pasakojimų, istorijų ir pats išbandydamas sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Atlikdamas atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis. Išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus (judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką).
Kūno švara ir aplinkos tvarka	
Vertybinė nuostata. Rūpinasi savo kūno švara.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės(nuo 3 iki 6 metų)
Vaikas susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdomi kūno priežiūros įgūdžius, kai pats, mokytojo skatinamas, drąsinamas, pamokomas, padedamas, prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius ir pan. Mokosi laikyti tvarkos, kai rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus, padedamas suaugusiųjų, arba savarankiškai pažaidę padeda žaislus į vietą.	Vaikas laikosi asmens higienos, stebėdamas suaugusiojo pavyzdį, klausydamas grožinės literatūros kūrinėlių, pasakojimų apie sveikatai pavojingus virusus, bakterijas, atlikdamas eksperimentus, tyrinėdamas iliustracijas, informacinius tinklapius. Supranta, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgį, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu, ir pratinasi tai daryti. Masto apie savo aprangą, diskutuoja, kas tvarkinga – netvarkinga, patinka – nepatinka. Žiūrinėja tvarkingos, patogios, estetiškos aplinkos nuotraukas, ieško patinkančios aplinkos vaizdų informaciniuose tinklalapiuose, diskutuoja apie savo grupės aplinką, kas tvarkinga – netvarkinga, patogus – nepatogus, saugu – nesaugu, gražus – negražus. Įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieškodamas sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogiai, saugia, malonia akiai: simboliniais piešiniais grupėje ženklina daiktų laikymo vietas, kurias saugaus daiktų naudojimo taisyklės ir pan. Pastebi ne vietoje padėtus daiktus ir imasi

	iniciatyvos juos tvarkyti, pamato grupėje ar lauko aplinkoje numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti.
Saugaus elgesio įpročiai	
Vertybinė nuostata. Rodo pradinius saugaus elgesio įgūdžius, žino kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Vaikas drauge su suaugusiuoju mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su supančiais daiktais.	Vaikas mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu, į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą, kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti, siūlo saldumynų, siekia liesti. Aiškinasi, kokie prisilietimai prie kūno yra tinkami ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę. Mokosi tvirtai pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pasitraukti iš situacijų, kuriose pasijunta nesaugiai, pranešti apie tai suaugusiajam, kuriuo pasitiki.
UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“	
Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	

Pasiekimų sritys. Savivoka ir savigarba, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais, tyrinėjimas, problemų sprendimas, kūrybiškumas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.	
Kas aš?	
Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Išreiškdamas sutikimą mokosi parodyti veido mimikomis, garsais, gestais, galvos linktelėjimu ar papurtydami galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais. Išreiškia emocijas veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. Mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrų“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja. Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso, jeigu dažnai žaidžia, klausosi muzikos, juda greta ir kartu per kasdienes ugdomąsias veiklas. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdamas save veidrodyje, savo atvaizdą matydamas vandens paviršiuje,	Suaugusiesiems ir kitiems vaikams parodo savo poreikius, pomėgius, interesus per įsitraukimą į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu, paskatina atpažinti. Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus. Mokosi iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustatyti ir pasakyti, kaip jaučiasi kitas, pastebėti nuskriaustą, nusiminusį, stengiasi jam padėti. Kalba apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas. Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydamas enciklopedijas vaikams, žiūrėdamas informacinius filmukus, taikydamas vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdamas eksperimentus. Tyrinėja ir mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Savo galių pajauta plėtojasi jam mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Darydamas klaidas ir jas taisydamas plėtoja atkaklumą,

ant blizgių daiktų paviršių, žaisdamas šešėlių žaidimus. Augimą pajaučia per didėjantį savarankiškumą kasdienėse veiklose, žiūrinėdamas ir tyrinėdamas anksčiau darytas savo nuotraukas.	gebėjimą įveikti iššūkius.
Savo emocijų ir elgesio valdymas	
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Padedamas suaugusiojo, sekdamas jo pavyzdžiu, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinauam, nuraminauam, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos. Bendraudamas su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.	Pats pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti). Natūraliai stebi ir tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. Žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbando naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukia į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. Išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės būdus, ugdomi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus. Pradeda kelti paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar

	elgesį, pasirinkti tinkamiausius būdus. Aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas, kas yra teisinga ar neteisinga ir kodėl, klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui namuose ir Mokykloje, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai.
Aš tarp kitų	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdamas į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. Matydamas save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas. Kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirinkdamas savo drabužėlius ar žaislus aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu).	Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Išbando bendraujant atrastus, iš suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. Piešdamas save ir kitus, matuodamiesi, lygindamas akių, plaukų spalvą, kalbėdamiesi apie savo norus, pomėgius, gebėjimus, šeimas, namus, kartu žaisdamas ar kurdamas bendrus darbus, švęsdamas šventes, socialiniuose tinkluose komunikuodamas su kitų tautybių bendraamžiais, tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų. Mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Tyrinėja būdus, kurie padeda suprasti vieniems kitus, įtraukti juos į bendrus žaidimus ir veiklas. Mokosi išklausti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti, atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Grupelėje atlikdamas bendrą tikslą turinčią veiklą apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų.
Žmonės ir bendruomenės	
Vertybinė nuostata. Gerbia kitus. Bendrystės su šeima ir grupe jausmas. Žmonių įvairovės	

supratimas.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Pajaučia jį supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs. Jaučia savo šeimą ir vaikų grupę kaip bendruomenę. Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.	Mokosi pajauti, suprasti žmonių panašumus ir įvairovę, tyrinėdamas, žaisdamas, bendraudamas gyvai, drauge ką nors veikdamas ir kurdamas, dalindamasis patyrimu ir idėjomis su artimiausioje (namų, mokyklos, miesto/kaimo) aplinkoje bei šalyje gyvenančiais skirtingo amžiaus, lyties, tautybės, profesijos, rasės, tikėjimo, gebėjimų žmonėmis. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę pažįsta per įvairias medijas ir socialinius tinklus, per muzikos kūrinius, dailės darbus, virtualius susitikimus, keliones. Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos; Mokyklos bendruomenė – kitų įstaigų bendruomenės; mano tauta – kitos tautos; mano šalis – kaimyninės ir kitos šalys; žemyno, kuriame gyvenu, žmonės – kitų žemynų žmonės. Atraskdamas ir patirdamas Mokyklos bendruomenės narius siejantį ryšį, ugdomi priklausymo bendruomenei jausmą, įsitraukia į savo bendruomenės veiklas, atranda lygiaverčio bendravimo su kitais jos nariais būdus. Domisi gimtąja ir valstybine kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams (vėliava, herbas, himnas), tyrinėja šalies žemėlapi, domisi vėliavos spalvų reikšmėmis, gintaru, Gedimino pilimi ir kitais simboliais bei kultūros objektais. Sužino keletą kitų šalių, supranta, kad tiek jis pats, tiek kiti žmonės sudaro

	skirtingas tautas, kurios gyvena skirtingose šalyse. Tyrinėja Lietuvos ir grupę lankančių, iš kitų kraštų atvykusių vaikų šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą. Aiškinasi ir išbando pagarbios, tolerantiškos sąveikos su kitų socialinių, tautinių ir kultūrinių bendruomenių žmonėmis būdus. Dalyvauja veiklose, kurios siejamos su savo grupės, šeimos, miesto, kaimo aplinkos saugojimu ir tvarkymu.
Mūsų praeitis, dabartis, ateitis	
Vertybinė nuostata. Siekia suprasti laiko tėkmės etapus.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Laiko tėkmę pajaučia sąsajoje su savo veikla (kiek laiko užtrunka kažką padaryti) ir gyvenimo ritmu (ką aš veikiu per dieną). Paros trukmę ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dėliodamas savo veiklos per dieną paveikslėlius.	Kalbėdamasi, ką veikė per dieną, savaitę, pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj. Išbando (jei prieinama), lygina, komentuoja dabarties, praeities, ateities žaidimų, buitės darbų, keliavimo būdų ir priemonių. Dalyvaudamas tradicinėse ir valstybinėse šventėse, klausydamasi skaitomų istorinių pasakojimų, lankydamasi muziejuose, pilyse, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Atpažįsta liaudies dainas ar kitą tautosakos paveldą (mįsles, greitakalbes, liaudies žaidimus, patarles ir kt.), žmonių sukurtą praeityje. Aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali ką nors papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį, ir atranda keletą informacijos šaltinių, kartu su kitais kuria praeities, dabarties, ateities paveikslus, laiko juostas. Atranda ir tyrinėja dominančias istorines vietas, įskaitant įvairius paminklus, gamtines erdves, viešąsias skulptūras ir žaidimų aikšteles.
UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ KALBŲ PASAULYJE“	
Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. Klausosi ir	

supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	
Pasiekimų sritys. Kalbų supratimas, kalbinė raida, skaitmeninis sumanumas, meninė raida, emocijų suvokimas ir raida, problemų sprendimas, tyrinėjimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.	
Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas	
Vertybinė nuostata. Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdamas suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emocinga intonacija. Ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis. Reaguoja išgirdę mokytojo kreipimąsi, kalbinamą, klausinėjamą, prašymą. Supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus, skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienos tvarka susijusius paaiškinimus. Aktyviai plečia žodinės kalbos suvokimo ir vartojimo gebėjimus, padedamas kalbinančiojo veido išraiškos ir	Aktyviai įsitraukdamas į bendravimą su mokytoju ir kitais vaikais veiktis, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Žaisdamas mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Plėtoja kalbos supratimą gaudamas informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami. Žodinės kalbos supratimą ugdosi dalyvaudamas grupinėse veiklose, kuriose aktyviai bendrauja. Susieja išgirstą žodį su daiktu, reiškiniu ar veiksmu. Kalbos supratimą gilina klausydamasi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedamas skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomą kontekstu. Atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška, demonstruodamas augantį kritinį mąstymą apie tai, ką mato ir girdi. Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu. Kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties. Kartu su mokytoju varto knygeles, žaidžia

gestų. Plėtoja nežodinės kalbos suvokimą kai kalbą lydi kūno kalba (žvilgsnis, šypsena, gestai, palietimas, apkabinimas). Stebėdamas mokytojo reakcijas – veido motoriką, kūno judesius, balso toną, intonaciją, pradeda naudoti šias nežodinės kalbos priemones komunikuodamas su kitais suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Pasitelkdamas įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose. Ugdosi vaizdinės informacijos suvokimą, dalyvaudamas veiklose, kuriose naudojamos skirtingų formų, spalvų, dydžio priemonės, simboliniai ženklai, vartomos bežodės paveikslėlių knygelės ir knygos su atskirais žodžiais bei teksta. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius	kortelių žaidimus. Domisi ir supranta knygos ar kito informacijos šaltinio dalių pavadinimus, jų funkcijas (viršelis, titulinis lapas, autorius, pavadinimas ir kt.), suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus (laikraštis, kalendorius, knyga, žurnalas). Imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide, supranta, kad garsas siejamas su raide, ir kad raidės turi savo pavadinimą bei specifinę grafinę raišką. Susipažįsta su kitais rašytinės raiškos būdais.
Kalbinė raiška	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Aktyviai	Vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos

bendrauja verksmu, gestais, mimika, išreikšdamas savo emocijas ir socialinio kontakto poreikį, seka akimis asmenį, kuriam adresuota kalba. Kalba sau ir su savimi, neadresuodami kalbos kitam. Vaikas į pokalbius su kitais mokosi įsitraukti, kalbinamas suaugusiojo, atsakydamas į klausimus.	žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Pradedą vartoti vis sudėtingesnės sandaros žodžius ir retesnes gramatines struktūras dalyvaudamas ilgesniuose, įvairesnės tematikos mokytojo ir bendraamžių inicijuojamuose pokalbiuose. Kalba turtėja, kalbinė raiška sudėtingėja, jam klausantis skaitomų, pasakojamų, vaidinamų tekstų ir siužetų, įgarsintų filmukų ar pasakų, pačiam juos atpasakojant, perkuriant, pratęsiant, suvaidinant, iliustruojant, deklamuojant, kalbantis su mokytoju. Aktyviau kalba, ieško būdų, kaip aiškiau išreikšti mintį, kai mokytojas dėmesingai bendrauja, parodo, kad vaikus suprato, papildo ir pratęsia vaikų mintis. Vartoja įvairias kalbos dalis, kalba taisyklingais vientisiniais ir sudėtiniais sakiniais, formuluoja klausiamuosius sakinius („Kada...“, „Kur...“, „Kaip...“), kuria naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles. Kalba sau, kitiems, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, nurodo kartais laikydamiesi elementarių kalbinio etiketo normų. Mokosi kelti klausimus, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. Mokosi žodinėmis derybomis ir kompromiso paieškomis spręsti kylančius nesutarimus ir problemas laikydamasi savo kultūrinei aplinkai priimtinių bendravimo taisyklių. Bendravimo gebėjimus ugdo kartu su suaugusiuoju ir bendraamžiais skaitinėdami knygas, kalbėdamasi apie skaitomas ar pasakojamas istorijas, diskutuodamas apie atliktą veiklą, patirtą nuotykį, žiūrėtą filmą, girdėtą pasaką, pasakodamas istorijas, kurdamas pasakojimus, kalbėdamasi apie tai, ką norėtų patirti ir veikti. Bendrauja natūraliai, prisitaiko prie
--	---

	bendravimo situacijos, aktyviai komunikuoja siekdamas savo tikslų, o nesuprastas, palaikomas mokytojo, pakartoja, paaiškina tai, ko nori, tikisi. Bando juokauti, kalba „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis, susikalbėti su kitakalbiais vaikais ar suaugusiais. „Rašo“ žinutę ar laišką piešiniu, kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedamas juos su realiais objektais. Mokydamasis rašinėti veikia kūrybiškai, pavyzdžiui: iš akmenėlių, gilių, kaštonų dėlioja simbolius ir raides, pagaliuku rašo ant smėlio, kreidelėmis – ant asfalto, rengia simbolių, piešinių, ženklų „laiskus“ gamtos gyvūnams, kuria knygeles, kūno kalba vaizduoja raides, žodžius, stato ir konstruoja simbolius, raides. Piešiniais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškėlius tėvams, vaikams, mokytojams. Piešiniuose, po darbėliais rašo atskiras raides, savo vardą, paprastus žodelius.
Kalbų įvairovės suvokimas ir kalbinės tapatybės formavimasis	
Vertybinė nuostata. Gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Domisi skirtinga kalbine raiška (bendrine kalba, tarmėmis), skirtingomis kalbomis ir kultūromis. Varto knygeles, parašytas įvairiomis kalbomis, klausosi garso įrašų (dainelių, eilėraščių, pasakojimų) įvairiomis kalbomis.	Vaikas ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, dalyvaudamas keliakalbėse veiklose, klausydamas skaitomų istorijų, skaitydamas knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdamas filmukus. Siekdamas suprasti ir perduoti informaciją pasitelkia neverbalinę kalbą, mimikas, gestus, aplinkos objektus. Atlikdamas įvairias veiklas, užduotis, žaidimus bendrauja gimtąja (rusų, lenkų) ir bando lietuvių kalba. Susipažįsta su įvairiais kalbiniais kontekstais atlikdamas užduotis, veiklas, žaidimus, pažindinančius su gimtąja kalba, lietuvių kalba, kitomis kalbomis, jų rašytine raiška. Ne mažiau kaip 5 valandas per savaitę ugdosi valstybine

	lietuvių kalba.
UGDYMO(SI) SRITIS „TYRINĖJU IR PAŽĖSTU APLINKĄ“	
Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. Aktyviai tyrinėja gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	
Pasiekimų sritys. Aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, emocijų suvokimas ir raiška, problemų sprendimas, tyrinėjimas, kūrybingumas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.	
Mane supantys daiktai	
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors naują.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Daiktus atranda, pažįsta ir atpažįsta pojūčiais: lytėjimu, uosle, rega, skoniu. Pagal pojūčius gali suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdamas, liksdamas, mesdamas, kišdamas į burną, kramtydamas, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. Rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodamas rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones, dėlioja nesudėtingas	Daiktus rūšiuoja pagal du požymius, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą. Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Daiktus pažįsta juos stebėdamas, sugretindamas, palygindamas, grupuodamas, rikiuodamas nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodamas, konstruodamas. Ieško panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Apžiūrinėdamas iš visų pusių, viršaus, apačios, liksdamas, uosdamas, atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą, formą, kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). Daiktų dydį tyrinėja, bandydamas

dėlionės. Žaisdamas ir tyrinėdamas pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).	apimti delnais, apglėbti, gretindamas su savo ūgiu. Stebėdamas aplinkos daiktus, suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdomi savarankiškumą: supranta, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojasi aplinkoje. Pastebi daiktų seką eidamas į mokyklą, kur nors važiuodamas (kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan.). Išbando įvairius daiktus, įrankius. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdomi nuostatą tausoti daiktus. Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi vaizdo įrašus, aiškindamasis gamtos objektų ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai. Lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais, padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką. Naudojasi išmaniaisiais daiktais, aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. Ieško atsakymų į pačiam kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus.
Gyvybė	
Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Domisi, gėrasi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Pažįsta, stebi daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Mokytojo padedamas mokosi ieškoti, surasti, skirti gyvūnus erdvėje, paveikslėlių knygoje,	Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis. Sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Prižiūrėdamas augalus mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę, pasitikėti savo jėgomis. Dalinasi savo patyrimu ir išgyvenimais apie naminius gyvūnus. Stebi gyvūnus savo aplinkoje, kai kuriuos mūsų ir svetimų kraštų gyvūnus atpažįsta

animaciniuose filmuose. Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos).	paveikslėlių knygoje, animaciniuose filmuose, iš jų kūno formos, išskirtinių požymių, gyvenamųjų vietų, mėgdžioja gyvūnų balsus, būdingus judesius. Stebi kieme sutiktus gyvūnus. Aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai, per rūpinimąsi gyvūnais ugdomi pagarbą gyvajai gamtai. Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę, aiškinasi, stebi, tyrinėja organizmų poreikius. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai skirtingu paros metu, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. Stebi mokyklos kiemo augalus, fiksuoja vienmečių augalų gyvenimo ciklą, medžių metų ciklą. Skirtingais metų laikais stebi būdingus gamtos požymius: pildo metų gamtos kalendorių: sutartiniais ženklais žymi oro temperatūrą, saulėtas ir apniukusias dienas, kritulių kiekį, pastebi jų pokyčius skirtingais metų laikais, susieja juos su augalų ir gyvūnų gyvenimu. Supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo, suprasdami, kad taip prisideda prie Žemės išteklių tausojimo, tvarumo.
Skaičiavimas ir modeliavimas	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Stebi ir yra įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama (pavyzdžiui, eilėraščiai, dainelės, judrieji žaidimai, išvykos, stalo žaidimai). Natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių,	Skaičiuoja pridėdam po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus (skaitmenis, piešinius, schemas...). Skaičiavimo užduotis atlieka jas suvaidindamas, nupiešdamas, parodydamas gestais, manipuliuodamas daiktais. Įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (12-os ribose), pradedama skaičiuoti nuo bet kurio

neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai). Pradeda nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti). Dienotvarkėje klijuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti.	skaičiaus (10-ies ribose). Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Dalyvaudamas žaismingose neformaliose, kūrybinėse veiklose, mokosi objektų kiekį grupėje (-ėse) apibūdinti kaip pakankamą / per didelį / per mažą tikslui pasiekti ar užduočiai atlikti (pavyzdžiui, dalintis sausainiais, sudaryti komandas). Savo aplinkoje neformaliai įsitraukia į skaičiavimo uždavinių sprendimą. Mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį sprendžiamas problemas, pradeda vartoti žodžius, kuriais nusakomi matematiniai procesai (pavyzdžiui: „Manau, kad...“; Tai tiesa (netiesa), nes...“; „Tai man primena...“; Galėčiau padaryti dar ir taip...“ ir pan.). Supranta, kad tam tikros rūšies informacija gaunama surinkus duomenis, vykdant stebėjimą ar apklausą. Drauge su suaugusiuoju mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, dalyvauja apklausoje, kai atsakymų skaičius neviršija 12-os. Įsitraukia į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais, kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys, dalinasi idėjomis, kaip būtų galima juos grafiškai pavaizduoti. Kartojant eksperimentus ir apklausas, pradeda suprasti, kad šalia įprastų, iš anksto nuspėjamų įvykių esama ir atsitiktinių. Įsitraukia į žaidimus, kurių baigties iš anksto nuspėti neįmanoma.
Matematiniai erdvės tyrinėjimai	
Vertybinė nuostata. Domisi ir noriai mokosi matematikos, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti.	Noriai įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį (plotį, aukštį) arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma.

Kalbinamas suaugusiųjų, supranta, ką reiškia „pilnas“ ir „tuščias“. Noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio, didžio palyginimo veiklas. Daiktų ilgį (plotį, aukštį) palygina netiesiogiai, daiktus sugretindamas. Daiktų mases palygina daiktus kilnodamas. Savo pastebėjimus išreiškia parodydamas daiktus. Natūraliai įsitraukia į aplinkoje esančių daiktų ir objektų tyrinėjimą. Reaguoja į tokią daiktų savybę kaip forma, spalva vis geriau suprasdamas, kai apie daiktą sakoma: „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“. Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuluoti: apversti, pasukti, pastumti. Palaipsniui išmoksta vis tiksliau apibūdinti savo ir objektų padėtį bei vietą kitų objektų ir žmonių atžvilgiu. Įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietos (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti	Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus: naudoti smulkesnius daiktus kaip matavimo priemonę didesniems daiktų dydžiams įvertinti. Naudoti trečią daiktą kaip tarpininką dydžiams palyginti. Įtraukiamas į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti. Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus). Atranda, kiek daug erdvinės informacijos yra aplink: panašumo, elementų išdėstymo, atsikartojimo, formos bendrumo. Atpažįsta dvimates figūras (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), trimates figūras (kubą, rutulį), mokosi apibūdinti ir palyginti jų pagrindinius elementus, grupuoti (pagal vieną požymį), komponuoti, konstruoti skirtingų dydžių figūrų (objektų) sekas. Eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus. Eksperimentuodamas su figūromis, atranda, kad sudėtingesni objektai gali būti gaunami ir vaizduojami kaip paprastesnių, gerai pažįstamų objektų junginys. Pastebėjimus išreiškia piešiniuose, lipdiniuose. Įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus apie objekto judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietą (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. Modeliavimo idėją atranda drauge su mokytoju palaipsniui susipažindamas su sekų AB, BA, ABC, AAB, ABB, ABA modeliais (raidėmis pažymima grupė elementų, kurie nuosekliai pasikartoja sekoje), mokosi jį atpažinti, nukopijuoti, pratęsti seką, rasti jos
--	---

kitų atitinkamus nurodymus.	trūkstantį narį, sukurti kitą to paties modelio sekos pavyzdį. Tikslingai vartoja ir naudoja šnekamojoje kalboje matematinius elementus.
Skaitmeninių technologijų pasaulis	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, spaudžia, liečia, purto, žaisdamas pradeda atlikti dviejų veiksmų sekas (trepsėti, ploti).	Komentuoja, įvairiomis formomis atliepia vaizdo, garso įrašų, animacijos pateikiamą informaciją. Vartoja kai kuriuos su technologijomis susijus terminus, pasakoja apie interaktyvias priemones, žaidimus, programėles. Pradeda naudoti paprastas programėles vaizdo, garso fiksavimui, piešimui. Bando bendrauti skaitmeninėmis technologijomis su kitais. Padedamas mokytojo mokosi naudotis fotoaparatu, pele, klaviatūra, jutikliniu ekranu. Mokytojo padedamas naudoja pagal amžių tinkančias interneto svetaines kūrybinei veiklai, projektams. Supranta grafinius simbolius ir jais žymimas komandas. Dėlioja vaizdiniais simboliais ar objektais pateiktas komandas, nusako kaip nuosekliai žingsnis po žingsnio pavyko pasiekti rezultatą. Žaisdamas atlieka kitų nurodymus, komandas, mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kt. simboliais bei atlikti žymimus veiksmus sekomis, mokosi jas perskaityti, pastebi pasikartojimą. Išbando užrašytas veiksmų sekas žaidybiniame programavimo aplinkoje. Laikosi pagrindinių bendravimo ir naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisyklių. Su žaidybiniame programavimo aplinkomis susipažįsta programuodamas animacijas, žaidimus, sekas, nepavykus pasiekti norimo rezultato koreguoja veiksmų seką, bando iš naujo.

UGDYMO(SI) SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“	
Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	
Pasiekimų sritys. Meninė raiška, estetiškas suvokimas, kalbinė raiška, emocijų suvokimas ir raiška, problemų sprendimas, tyrinėjimas, kūrybiškumas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.	
Žaidimo raiška	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Tyrinėja savo kūno galimybes spontaniškai judėdamas aplinkoje, žaisdamas su įvairiais objektais, daiktais. Judesiai tampa tikslingesni ir pasikartojantys padedant suaugusiajam. „Atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liesdamas ir pajausdamas. Mokosi kurti socialines sąveikas su kitais ir jas palaikyti, pamėgdžiodamas suaugusiųjų veiksmus su daiktais, objektais.	Vaikas, padedamas suaugusiojo, kuria bendravimo „kalbą“ veido, balso išraiškomis, visu kūnu ir išgyvena bendrumo jausmą, mokosi inicijuoti ir palaikyti socialines sąveikas žaidimuose. Žaidimo metu mokosi susikurti artimumo ir saugumo jausmą. Žaisdamas su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūnėliais, indeliais ir kt.), išmoksta pasirinkti arba ir pats susikurti erdves savo žaidimams. Pradedą žaisti mokytoju su juo inicijuojant paprastą žaidimą su vienu ar dviem veikėjais. Palaipsniui išmoksta įtraukti į žaidimą daugiau žaidėjų. Ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoksta tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdamas vaizduotę ir įtraukdamas fantastinių elementų. Įgudę žaisti, žaidžia tęstinius žaidimus, prieš žaisdamas aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, pats kontroliuoja savo ir kito veiksmus ir geba spręsti kylančius

	nesutarimus, nesunkiai jungiasi į kolektyvinius režisūrinius žaidimus kurdamas ilgalaikius žaidimo pasaulius mėgstamų knygų, pasakų ir kino filmų pagrindu, lengvai įtraukia kitus grupės vaikus, mielai kviečia ir suaugusiuosius. Ima žaisti žaidimus su taisyklėmis padedamas kitų vaikų ar suaugusiojo. Žaidžia didaktinius žaidimus su taisyklėmis, kuria savo žaidimus ir juos žaidžia su grupės draugais ir mokytojais.
Muzikos raiška	
Vertybinė nuostata. Domisi muzikos kalba, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Vaikas intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas. Patirdamas ir įvardydamas muzikos sąvokas (aukštai – žemai; garsiai – tyliai; ilgas – trumpas; tas pats – skirtingas; linksmas – liūdnas), mokosi suprasti, atlikti muziką ir mėgautis ja, palengva pratinasi ploti, trepsėti, siūbuoti ar skanduoti savarankiškai. Tyrinėja ir išbando garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais. Lygina, apibūdina, kategorizuoja tuos garsus. Atpažįsta tylą kaip svarbų muzikos elementą, žaidžiant ar dalyvaujant mokytojo inicijuotoje veikloje. Klausosi muzikos piešdamas,	Mėgdžiodamas aplinkos garsus, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu. Išmoka vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka. Mėgdžioja suaugusiuosius, jų judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką. Žaisdamas muzikinius žaidimus, susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. Dainuojamasis balsas atsiranda iš čiaušėjimo, cypavimo, krykštavimo, gugavimo ir kitų garsų. Plečia savo muzikinį žodyną, dainų ir skanduočių repertuarą, mokosi atskirti, ar garsai, dariniai ir melodijos yra panašios, ar skirtingos, atpažįsta anksčiau girdėtas melodijas, parodo melodijos slinktį bei kontūrą, suvokia tonacijos centrą. Judesiu rodo muzikinę frazę, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoja dainas, kuriose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija. Muzikuoja kūno perkusija ir instrumentais, groja nustatytu pulsą, instrumentais pakartoja trumpus ritmo darinius. Muzikuodamas su kitais vaikais tinkamai elgiasi ir

judėdamas su priemonėmis ir be jų.	klausosi, kaip jų muzikavimas dera su kitais. Sujungia ir atsimena įvairius muzikos elementus (melodija, ritmas, harmonija, tembras, tempas ir dinamika) ir atspindi įvairias emocijas. Klausosi įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos piešdamas, judėdamas su priemonėmis ir be jų, pritardamas instrumentais ar kūno perkusija. Muzikos klausosi norėdamas atsipalaiduoti, nusiraminti ir kitokioms nuotaikoms reguliuoti. Susipažįsta su muzikos klausymo ir dalyvavimo socialinėmis elgesio normomis.
Šokio raiška	
Vertybinė nuostata. Domisi šokio kalba, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Juda natūraliai, džiaugsmingai. Judesio kalba išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį. Pradėjus šliaužti, ropoti, vaikščioti, vystosi erdvės suvokimas: kryptis, judėjimo kelias, asmeninės erdvės supratimas, santykiai su kitais judančiais erdvėje, pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą.	Vaikas judėdamas mėgaujasi įvairiais judesiais, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. Mokosi atskirais judesiais ir deriniais išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, judėdamas erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarų ir gilų kvėpavimą. Atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus vietoje ir persikeliant erdvėje (pavyzdžiui, šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, paprasti žingsneliai). Spontaniški judesiai tampa šokiu. Perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles. Šokdamas šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, jas patiria, atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.). Šokdamas tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. Mokydamasis šokių, supranta jų kompoziciją (šokio žingsnius, sekas, stilių, judėjimo

	kryptį, erdvę), stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba, nusako šokio tempą, nuotaiką.
Dailės raiška	
Vertybinė nuostata. Domisi dailės kalba, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Vaikas stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt. Spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, tepioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Pradedą suprasti rankos judesių ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį. Savo tempu, pagal savo galias ir norus tyrinėja savo keverzones ir terliones, bando apie jas pasakoti, ima vis labiau kontroliuoti savo judesius, jų kryptis ir vaizduoti	Vaikas turtingus vizualinius vaizdinius kaupia vidaus ir lauko aplinkoje, kurioje yra įvairių meno kūrinių, objektų, gamtinės medžiagos. Gausėja vizualusis ir pirmųjų meninių sąvokų žodynas. Tyrinėja vizualaus pasaulio savybes kontrastingose aplinkose (urbanistinės, industrinės, gamtinės ir pan.), lankydamasi meno galerijose, parodose, muziejuose, žiūrėdami kokybišką animaciją, kiną. Tiksliai kuria, piešia grafinius ir spalvinius vaizdus, išbando ir tyrinėja įvairias ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas, eksperimentuodamas su mišriomis technikomis (monotipija, lino raizynas, grotazas, koliažas), plėtoja grafinę ir spalvinę raišką, jos įvairovę ir plečia meninių sąvokų žodyną, kai stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais (grafikos ir tapybos darbai, fotografijos ir kt.). Tyrinėja spalvinės ir grafinės raiškos galimybes eksperimentuodamas su dažais, juos maišydamas, žaisdamas linijomis, dėmėmis. Įgyvendina savo kūrybinės mintis ir idėjas, renkasi priemones, įrankius bei technikas grafinei ir spalvinei raiškai, siekia savitai ir detalai išbaigti savo kūrybinius darbus. Modeliuoja ir komponuoja dvimates ir trimates figūras veikdamas su įvairiomis medžiagomis: lipdydamas skirtingų formų objektus, konstruodamas erdvinius objektus iš skirtingų ir netikėtų priemonių, medžiagų. Įgudę bando atkartoti ar sukurti sudėtingesnius erdvinius objektus.

įvairesnes linijas, formas tobulėjant jų rankų motorikai ir akies koordinacijai. Žaisdamas su skirtingų dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, čiupinėdamas, minkydamas, stebėdamas juos realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes.	
Teatro raiška	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs tyrinėti ir pažinti teatrinių raiškos formų įvairovę, išbandyti skirtingas teatrinės raiškos priemones.	
Ugdymo(si) gairės (iki 3 metų)	Ugdymo(si) gairės (nuo 3 iki 6 metų)
Žaisdamas reiškia poreikius ir skirtingas nuotaikas, tyrinėja savo kūno ir balso galimybes. Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	Atlikdamas simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiems suaugusiems; per improvizacinio pobūdžio vaidybą kartu su bendraamžiais ir suaugusiais tyrinėja temas, kylančias iš patirčių, vaizduotės, įkvėptas skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių. Pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius mokykloje ir už jos ribų stebėdamas ir dalyvaudamas teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt. Dalinasi patirtimi, reflektuoja savo patirtis. Drauge su suaugusiais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.).

Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas remiasi: **visuminiu ugdymui(si), universaliu dizainu mokymuisi, vaiko žaidimu, patirtine veikla.**

Mokykloje taikomos pedagoginės strategijos bei ugdymo(si) metodai, orientuoti į vaiko asmenybės ir pasiekimų auginimą: ugdymo(si) kontekstų kūrimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, vaikų ir mokytojų kūrybinėmis sąveikomis grindžiamo bei organizuoto ugdymo pedagoginės strategijos. Prioritetas teikiamas žaidimo pedagogikai.

Mokykloje taikomos prasmingos ir įvairios vaikų raidą ir ugdymosi būdus atitinkančios ir skatinančios vaiko ugdymąsi inovatyvios ugdymo(si) organizavimo formos: vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, tyrinėjimų laboratorijose, kūrybinėse dirbtuvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salose.

Vaikų ugdymas(is) vyksta Mokyklos vidaus, lauko aplinkose ir už Mokyklos ribų. Mokyklos vidaus ir lauko erdvėse, atsižvelgiant į ugdymo aplinkas, kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys aktualūs ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai:

Žaismės kontekstas skirtas palaikyti kasdienių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius;

Judraus patirtinio ugdymosi kontekstas skirtas skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes;

Kultūrinių dialogų kontekstas skirtas padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnių aplinkų kultūrų kūrime;

Kalbų įvairovės kontekstas skirtas kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove;

Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas skirtas atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus;

Realų ir virtualių aplinkų kontekstas skirtas papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą;

Kūrybinių dialogų kontekstas– modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą;

Universalaus dizaino mokymuisi kontekstas– tai lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, lingvistinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, jaučiasi lygiaverčiais

dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje. Aplinka keičiama, atsižvelgiant į vaikų gebėjimų ūgtį.

Vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus. Mokykloje palaikomos vaiko iniciatyvos, spontaniškos veiklos, mokytojui stebint vaiką, praturtinant mąstymą, kūrybinį ir praktinį patyrimą, dialoginį veikimą.

Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai stebi, kuo vaikai domisi, ką geba, ir pritaiko kontekstą plėtoti pastebėtus vaikų interesus ir gebėjimus, numato galimas vaikų veiklos kliūtis ir parenka priemones ir būdus, kurie gali padėti vaikams lengviau įsitraukti, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, atlikti veiklą ir mokytis.

Šeimos ir Mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine ir praktine partneryste, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir Mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas. Kuriamos lanksčios sąlygos sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai, susitariama dėl ugdymo(si) Mokykloje ir šeimoje dermės, atsižvelgiant į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą.

Mokykloje veikia paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms sistema, vykdomas komandinio mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų (logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo, psichologo) darbas Vaiko gerovės komisijoje. Parama teikiama šiomis kryptimis:

- mokytojai iš anksto numato galimas kliūtis konkreitiems vaikams dalyvauti veikloje, parinkdami vaikų ugdymosi poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę;
- švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą;
- švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymosi aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių;
- mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai padeda tėvams (globėjams) suprasti vaiko ugdymosi poreikius, konsultuoja, bendradarbiauja, numatydami vaikui tinkamiausius ugdymo(si) būdus, užtikrinant vaiko ugdymosi tęstinumą šeimoje ir mokykloje;
- sprendžiant sudėtingus ugdymo(si) atvejus, Mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su Vilniaus pedagogine psichologine tarnyba, Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos

skyriumi, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS

Ugdymo pažangos ir pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) pasiekimus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas.

Vaiko pasiekimai ir pažanga fiksuojami naudojantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (Ikimokyklinio ugdymo programos gairių priedas), kuriame išdėstyta 18 ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų sričių su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais. Vaikų pasiekimų vertinimas, grindžiamas aiškiais, vaikams ir jų tėvams žinomais kriterijais, susietais vaikui būtinų kompetencijų ugdymu (socialinė, komunikavimo, sveikatos, pažinimo, meninė) pagal pasiekimų žingsnius arba pagal individualias ikimokyklinio ugdymo programas vaikams, turintiems specialiuosius ugdymosi poreikius.

Pasiekimų ir pažangos vertinimas vykdomas panaudojant šiuos metodus ir būdus: vaiko stebėjimas natūralioje kasdieninėje aplinkoje, faktų rinkimas, atskirų situacijų aprašymas, pokalbis su vaiku, pokalbis su tėvais, vaiko realios veiklos rezultatų analizė pagal kompetencijas, vaiko realios veiklos nuotraukų analizė, vaiko kalbos užrašų ir įrašų analizė, vaiko veiklos ir elgesio vaizdo įrašų analizė.

Vaiko pasiekimai vertinami du kartus metuose: rugsėjo-spalio mėnesį ir gegužės mėnesį. Naujai pradėjusiam lankyti grupę vaikui vertinimas vykdomas po 1 mėnesio adaptacinio laikotarpio. Tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai yra atliekami, jei išryškėjo didelės ugdymo(si) spragos.

Mokytojai vertina vaiko pasiekimus ir pažangą pagal visas ugdymo sritis, nustato vaiko pasiekimų žingsnius ir numato silpniau išreikštus gebėjimus. Mokytojų vertinimas apie vaiko pasiekimus ir pažangą fiksuojamas elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“, braižoma pasiekimų diagrama – parodanti įvairių sričių vaiko pasiekimų augimą.

Informacija apie vaiko pasiekimus pateikiama ugdytinių tėvams elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“ mokslo metų pradžioje, pabaigoje ir esant poreikiui individualių pokalbių, konsultacijų metu pagal iš anksto suderintą laiką. Vertinant vaiko pasiekimus, laikomasi konfidencialumo principo.

Vertindami vaiko ugdymo pasiekimus ir pažangą siekiame: pažinti vaiką kaip individualybę, išsiaiškinti vaiko poreikius, interesus, pomėgius, galimybes, nustatyti vaiko pasiekimų lygį ir jo daromą pažangą, padrąsinti vaiką, pačiam suprasti, kas jam sekasi gerai, o kur reikalinga suaugusiojo pagalba.

Visi vaiko pažangos ir pasiekimų duomenys ir kita informacija, susijusi su vaiko pažanga ir pasiekimais, kaupiama ir saugoma aplanke „Vaiko pasiekimų ir pažangos aplankas“, skaitmeninėje laikmenoje iki mokslo metų pabaigos. Vaiko aplanke kaupiami vaiko veiklos stebėjimo aprašai, vaiko dailės ir kiti darbeliai, pačių vaikų mintys, įdomūs posakiai, vaiko pomėgių aprašymai, įdomūs klausimai, nuotraukos, mokytojų refleksija apie vaiko pasiekimų lygį, daromą pažangą ir ugdymo(si) perspektyvą. Vaikų ugdymo pasiekimų rezultatai apibendrinami Mokyklos mokytojų tarybos posėdžiuose, kuriuose numatomos tolimesnės gairės, ugdymo veiklos tobulinimas.

Vaikui pereinant iš ikimokyklinio ugdymo į priešmokyklinio ugdymo grupę, informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymo grupės mokytojui.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

Ikimokyklinio ugdymo programoje užtikrinama dermė su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa

Mokyklos Ikimokyklinio ugdymo programa „Saulutė delnuose“		Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa	
Ugdymosi būdai	Ugdymo sritys	Ugdymo sritys	Ugdymosi būdai
Žaidimas – vaiko raidos šaltinis, vaiko ugdymosi būdas ir pagrindinė veikla, patirtinė veikla	Mūsų sveikata ir gerovė	Sveikatos ir fizinis ugdymas	Žaidybinė, patyriminė veikla, atradimų džiaugsmo ir natūralaus smalsumo apie supantį pasaulį puoselėjimas
	Aš kalbų pasaulyje	Kalbinis ugdymas	
	Tyrinėju ir pažįstu aplinką	Matematinis ugdymas	
	Aš ir bendruomenė	Gamtamokslinis ugdymas	
		Visuomeninis ugdymas	

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos projektas 2025 m. gegužės 12 d. pristatytas Mokyklos bendruomenei.

Programa bus atnaujinama kas 5 metai, kryptingai tobulinama, remiantis Mokyklos vaikų pažangos stebėseną, naujaisiais Mokyklos įsivertinimo rezultatais, atsiradus naujoms idėjoms, ugdymo metodams, pedagoginėms strategijoms, atsižvelgiant į visos bendruomenės poreikius, šalies ikimokyklinio ugdymo sistemos tendencijas.

V. NAUDOTINI ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

1. Antroji kalba ankstyvajame amžiuje NŠA 2020
2. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142

Ikimokyklinio ugdymo programos gairių priedas Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas
3. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. V-98
4. Lietuvių kalbos mokymo(si) organizavimo modeliai tautinių mažumų mokyklose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas
Metodinės rekomendacijos NŠA 2020
5. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269
6. Universalaus dizaino mokymuisi gairės. Mokymosi sėkmės kelias kiekvienam ir kiekvienai. Europos socialinio fondo agentūra, 2023. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2023

Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatai

Mokyklos stiprieji veiklos kokybės rodikliai:

1. Bendra grupės atmosfera pozityvi, grįsta maloniu bendravimu ir bendradarbiavimu (1.1.1., 1.1.3. - 3 lygis)
2. Mokytojas skiria reikiamą dėmesį kiekvienam vaikui, remdamasis jo stipriosiomis pusėmis ir skatindamas jį ugdytis, bendrauja taip, kad vaikai pasitikėtų savo jėgomis, didžiutęsi savo individualumu ir unikaliomis savybėmis (1.2.1., 1.2.2. - 3 lygis)
3. Vaikai žino, kokio elgesio iš jų tikimasi, dalyvauja grupės taisyklių kūrimo ir mokosi jų laikytis, mokosi bendradarbiauti ir pagal savo amžių bendradarbiauja tarpusavyje (1.3.1., 1.3.3. - 3 lygis)
4. Vaikai savo iniciatyva pasirenka veiklą ir priemones, įsitraukia į veiklą ir ją plėtoja, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai patys nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais (2.1.1., 2.1.2. - 3 lygis)
5. Dienos metu skiriama laiko įvairiems vaikų žaidimams, kaip pagrindinei vaikų raidą ir ugdymąsi skatinančiai veiklai, vaikai žaidžia skirtingo tipo žaidimus (2.3.1., 2.3.3. - 3 lygis)
6. Ugdymo(si) aplinka suskirstyta į logiškai apibrėžtas mažesnes erdves, įrengtos erdvės atsipalaidavimui ir ramybei, kur vaikai gali pabūti vieni ir pailsėti (3.1.2., 3.1.3. - 3 lygis)
7. Mokytojas vadovaujasi dialogiško bendravimo principu, grupėje palaikydamas ir inicijuodamas nuolatinius dialogus tarp vaikų bei tarp vaikų ir suaugusiųjų (4.1.2.- 3 lygis)
8. Mokytojas sistemingai stebi ir fiksuoja vaikų pasiekimus, dokumentuoja vaikų daromą pažangą; lygina ankstesnius vaiko pasiekimus su esamais, viešai nelygina vaikų pasiekimų tarpusavyje, mokytojas ir šeimos nariai dalijasi informacija apie vaiko daromą pažangą (5.1.1., 5.1.3. - 3 lygis)
9. Mokytojas gerbia kiekvieną šeimą, kviečia šeimos narius bendradarbiauti, parodo, kad jie yra laukiami ir randa būdų, kaip juos įtraukti į vaikų ugdymosi procesą ir užtikrina informacijos apie šeimas ir vaikus konfidencialumą (6.1.1., 6.1.4.- 3 lygis)
10. Mokytojai apmąsto ir įsivertina savo pedagoginės praktikos efektyvumą bei siekia gauti grįžtamąjį ryšį iš kitų kolegų (7.2.1.- 3 lygis)

Mokyklos tobulinti veiklos kokybės rodikliai:

1. Vaikai dalyvauja planuojant, kuriant ir prižiūrint grupės aplinką (3.3.2.- 2 lygis)
2. Vaikai turi galimybių rinktis ir priimti sprendimus, susijusius su ugdymo(si) procesu bei kitomis situacijomis, mokytojas sudaro sąlygas vaikams patirti savo priimtų sprendimų pasekmes (4.1.3.- 2 lygis)
3. Mokytojas išlaiko pusiausvyrą tarp iš anksto suplanuotos ir vaikų pasiūlytos veiklos (5.2.4.- 2 lygis)
4. Ugdymo turinio ir vaikų ugdymosi patirties turtinimui mokytojas panaudoja turimas žinias apie vaikų šeimų kultūrinę įvairovę (6.1.2.- 2 lygis)
5. Tobulinant mokyklą atsižvelgiama į tėvų ir vyresniųjų vaikų nuomonę (7.4.3.-2 lygis)

PROGRAMOS TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	1-7
Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)	1-2
Ugdymą(si) grindžiančios vertybės	2-3
Vaikų poreikiai	3-4
Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai	4-5
Regiono ypatumai. Mokyklos savitumas	5-7
II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	7-9
III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI	9-11
Ikimokyklinio ugdymo tikslas	9
Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai	9
Ugdymo(si) rezultatai	10
Mokyklos ugdymo(si) organizavimo modelis	10-11
IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS	11-38
Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“	11-15
Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“	15-20
Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“	20-25
Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“	25-30
Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“	30-35
V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS	38-40
VI. NAUDOTINI ŠALTINIAI IR LITERATŪRA	40
Priedas Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatai	41